

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19Co/449/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3716205719
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 12. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Škultétyová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2016:3716205719.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Škultétyovej a sudcov JUDr. Beáty Čupkovej a JUDr. Radoslava Svitana, PhD. v spore žalobcu: N., právne zastúpeného I. proti žalovanej: U., o zaplatenie 683,17 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica, č.k. 4C/174/2016-32 zo dňa 29. septembra 2016, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zamietol žalobu a priznal žalovanej náhradu trov konania vo výške 100 %. Žalobou sa žalobca domáhal voči žalovanej zaplatenia 683,17 eur spolu so zmenkovým úrokom vo výške 0,06 % denne zo sumy 733,17 eur od 20.09.2013 do 30.04.2014 (vo výške 98,10 eur), zo sumy 723,17 eur od 01.05.2014 do 02.06.2014 (vo výške 14,32 eur), zo sumy 683,17 eur od 03.06.2014 do zaplatenia, so 6 % úrokom z omeškania zo zmenkovej sumy 733,17 eur od 25.09.2013 do 30.04.2014 (vo výške 98,10 eur), zo sumy 723,17 eur od 01.05.2014 do 02.06.2014 (vo výške 14,32 eur), zo sumy 683,17 eur od 03.06.2014 do zaplatenia a zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkovej sumy (teda 2,44 eur) z titulu, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná dňa 22.12.2010 a indosantom bola spoločnosť P. Žaloba bola uplatnená procesným postupom podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11.07.2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „nariadenie č. 861/2007“). Svoje zamietavé rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil zistením, že zmenka má pôvod v spotrebiteľskom vzťahu (§ 52 ods. 1 až 4 Občianskeho zákonníka), vychádza z dohody o vyplnení zmenky, ktorú súd prvej inštancie vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku (§ 53 ods. 4 písm. k), o) Občianskeho zákonníka), ktorá stavia spotrebiteľa do výrazne nevýhodného postavenia a sleduje cieľ obísť právne predpisy týkajúce sa ochrany spotrebiteľa, preto ide o absolútne neplatné dojednanie (§ 53 ods. 5, § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Za situácie, keď pôvodný vzťah medzi spoločnosťou P. a žalovanou bol vzťahom spotrebiteľským, zmluvné dojednanie o vyplnení zmenky mení tento zmluvný vzťah na vzťah zo zmenky, ktorý zásadne nie je kauzálny a nepožíva žiadnu ochranu spotrebiteľa. Tým toto ustanovenie stavia spotrebiteľa do výrazne nevýhodného postavenia. Zároveň je zrejmé, že veriteľ ako dodávateľ mal znenie dohody o vyplnení zmenky vopred pripravené vo všeobecných zmluvných podmienkach, ktorých obsah dlžník nemohol pred uzavretím zmluvy ovplyvniť, a ktoré používa veriteľ vo všetkých prípadoch. Podľa tohto dojednania žalovaná vystaví zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy, pričom chýbajúce údaje môže vyplniť veriteľ ako remitent. Uzavretím dohody o vyplnení zmenky veriteľ dostáva do rúk oprávnenie rozhodnúť o tom, že ním požadované plnenie je v súlade so zmluvou, čo je neprijateľnou zmluvnou podmienkou podľa § 53 ods. 4 písm. o) Občianskeho

zákonníka. Zmenkové úroky vo výške 0,25 % denne z dlžnej sumy slúžia ako sankcia za oneskorenie platby. Vzhľadom na ich výšku (91,25 % ročne) ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku v zmysle § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka. Na tom nič nemení skutočnosť, že žalobca si v konaní uplatnil iba časť zmenkového úroku, a to vo výške 0,06 % denne, čo je 21,90 % ročne. Keďže dohoda o vyplnení zmenky je neplatná, celé plnenie, ktoré žiadal žalobca priznať, je v rozpore so zákonom (§ 52 ods. 2, § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 25 ods. 5 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v spojení s § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch), a teda právom nedovolené, a preto súd prvej inštancie zamietol žalobu v celom rozsahu.

2. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu a navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie, a to z týchto dôvodov: Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie nad rámec oboznámenia predloženej zmenky a toto ďalšie dokazovanie vykonal bez návrhu účastníkov, pričom neboli splnené podmienky ustanovenia § 120 ods. 1 posledná veta Občianskeho súdneho poriadku pre výnimočné vykonanie nenavrhaných dôkazov. Vo veci súd mohol a mal rozhodnúť len na základe predloženej zmenky, z ktorej uplatnené právo vyplýva bez ďalšieho, vzhľadom na jej povahu cenného papiera. Žalobca je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Závazok zo zmenky je samostatným abstraktným záväzkom, čo súd prvej inštancie ignoroval a neaplikoval ustanovenia zmenkového a šekového zákona (č. 191/1950 Sb.). Predovšetkým ignoroval ustanovenie § 17 citovaného zákona, podľa ktorého „kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.“ V zmenkových vzťahoch tak žalovaný nie je oprávnený vznášať voči majiteľovi zmenky tzv. kauzálne námietky z vlastných vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Ak tak nemôže činiť žalovaný, tým menej tak môže činiť sám súd. Vychádzajúc z rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 22.08.2002, sp. zn. 25Cdo/1839/2000 mal žalobca za to, že zmenkový záväzok je úplne samostatný a oddelený od záväzku, ktorý bol dôvodom jeho vzniku. Ani pri zabezpečovacej zmenke tak nie je daná jej akcesorická povaha k inému záväzku. Zmenkový záväzok je priamy, bezpodmienečný, nesporný, abstraktný, samostatný a celkom nezávislý aj od existencie zabezpečovanej pohľadávky. Napadnuté rozhodnutie považoval žalobca za nesprávne aj preto, že súd prvej inštancie vychádzal zo skutočností, že žalovaný so spoločnosťou P., uzatvoril zmluvu o úvere, že zmenka, ktorá je predmetom tohto konania, je zabezpečovacou zmenkou, a že žalovaný uzatvoril zmluvu o úvere ako spotrebiteľ. Tieto skutočnosti však neboli tvrdením ani jednej strany konania, súd ich vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol. Žalobca napokon poukázal na to, že nebol správny ani záver súdu prvej inštancie o neprijateľnosti dohody o vyplňovacom práve, pretože samotný zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. pripúšťal vystavenie blankozmenky na zabezpečenie spotrebiteľského úveru. Na podporu svojich tvrdení citoval rozhodnutia Krajského súdu v Prešove a Krajského súdu v Banskej Bystrici. Uvedené dôvody odvolania žalobca právne kvalifikoval podľa ustanovení § 365 ods. 1 písm. d) Civilného sporového poriadku (CSP) (iná vada s následkom nesprávneho rozhodnutia vo veci), § 365 ods. 1 písm. b) CSP (porušenie práva na spravodlivý proces) a § 365 ods. 1 písm. h) CSP (nesprávne právne posúdenie veci).

3. Žalovaná sa k odvolaniu nevyjadрила.

4. Podľa čl. 19 nariadenia č. 861/2007, pokiaľ toto nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa vedie konanie. Pokiaľ ide o procesné právo účinné v Slovenskej republike, po podaní žaloby na súde prvej inštancie (dňa 23.06.2016), ešte pred prvým úkonom súdu prvej inštancie, došlo k zmene právnej úpravy sporového konania, keď dňa 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý okrem iného zrušil zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (O.s.p.). V prechodných ustanoveniach (§ 470 ods. 1, ods. 2) CSP stanovil, že ak neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti, avšak s tým, že právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. V zmysle tohto ustanovenia odvolací súd postupoval podľa nových procesných ustanovení CSP.

5. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné potvrdiť ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP. Odvolací súd sa v celom

rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, ktorého dôvody sú správne (§ 387 ods. 2 CSP) a odvolací súd k tomu dopĺňa nasledujúce:

6. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná nevzniesla kauzálne námietky voči uplatnenému zmenkovému nároku. Súčasne je zo spisu zrejmé, že úverovú zmluvu a všeobecné obchodné podmienky, ktoré pre potreby rozhodnutia vykonal ako dôkaz súd prvej inštancie, nenavrhol ako dôkaz žiadna zo strán konania. Súd prvej inštancie obstaral tieto listiny z vlastnej iniciatívy z ním vedeného exekučného spisu, ktorý si pripojil. Pred rozhodnutím vo veci upovedomil účastníkov, že tieto dôkazy mieni vykonať k zisteniu okolností kauzy zmenky, listiny im zaslal a poskytol im lehotu na vyjadrenie sa k týmto dôkazom.

7. Jedna zo zásadných odvolacích námietok žalobcu tkvie v tom, že použitý procesný predpis, v tomto prípade nariadenie č. 861/2007, neumožňuje súdu za daných procesných okolností (keď žalovaný nevzniesol námietky voči zmenke) rozhodnúť inak ako vyhovujúcim rozhodnutím a nie je možné vykonávať dôkazy, ktoré žiadna zo strán nenavrhol. Tento názor je principiálne nesprávny. Cieľom nariadenia č. 861/2007 je zjednodušiť a zrýchliť cezhraničné konania s nízkou hodnotou sporu a na ne nadväzujúce vykonávacie konania (porov. čl. 1 nariadenia), ale v žiadnom prípade nie vylúčiť v konaniach s nízkou hodnotou sporu ochranu spotrebiteľa, keďže vysoká úroveň ochrany spotrebiteľov je jedným zo základných princípov Európskej únie a je ustanovená aj v primárnom práve (čl. 12, čl. 169 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, čl. 38 Charty základných práv Európskej únie). Preto aj v európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu je potrebné zachovať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, a to aj prostredníctvom vykonávania dôkazov ex offio na zistenie, či predmet konania nesúvisí so spotrebiteľskými vzťahmi, ak to vnútroštátny procesný predpis umožňuje. Žiadne ustanovenie nariadenia č. 861/2007 (ani jeho čl. 5 a čl. 7 ods. 3) nevylučuje takéto skúmanie spotrebiteľského charakteru právneho vzťahu, ktorý je predmetom konania, a to aj v prípade, ak je žalovaná strana prípadne nečinná a nedoručí súdu odpoveď na žalobný návrh. Pre taký prípad čl. 7 ods. 3 nariadenia ustanovuje len toľko, že súd má aj napriek nečinnosti žalovaného konať a vydať rozsudok; to však neznamená, že vydaniu rozsudku nesmie predchádzať ex offio preskúmanie, či nejde o spotrebiteľský vzťah. Nariadenie č. 861/2007 ďalej v čl. 9 ods. 1 ustanovuje, že súd určí spôsob a rozsah vykonávania dôkazov potrebných na rozhodnutie podľa pravidiel, ktoré sa vzťahujú na prípustnosť dôkazov. Keďže nariadenie žiadne pravidlá o prípustnosti dôkazov neobsahuje, v súlade s citovaným ustanovením čl. 19 je potrebné riadiť sa procesným právom Slovenskej republiky.

8. I keď vo všeobecnosti procesné predpisy civilného sporového konania prenechávajú do značnej miery smerovanie konania v dispozícii účastníkov konania, súd nie je a nemôže sa stať iba automatom na vytvorenie exekučného titulu vychádzajúcim iba z formálnych náležitostí podkladov rozhodnutia. V akokoľvek formalizovanom procesnom postupe musí súd dbať, aby neprestal byť orgánom ochrany práv. Ani zrýchlený procesný postup tak nemôže za žiadnych okolností viesť k vydaniu rozhodnutia, ktoré by učinilo vykonateľným nárok založený na takých excesoch, ako je zjavná absolútna neplatnosť právneho úkonu, zneužitie práva, šikanózný výkon práva a podobne. Tomu zodpovedá jednak žalobcom citované ustanovenie § 120 ods. 1 posledná veta Občianskeho súdneho poriadku (možnosť súdu výnimočne vykonať aj iné dôkazy než navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci) a jednak aj § 295 Civilného sporového poriadku, ktorý sa na predmetné konanie vzťahuje od 01.07.2016 (možnosť súdu vykonať a dokonca povinnosť súdu aj bez návrhu obstaráť aj dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci). Nebolo by možné považovať za spravodlivé také rozhodnutie, ktoré by súd vydal napriek závažným principiálnym pochybnostiam o dôvodnosti uplatneného nároku iba preto, že bol dodržaný procesný postup, ktorý sám osebe dovoľuje uplatnenému nároku vyhovieť.

9. Vzhľadom na vyššie uvedené bol súd prvého stupňa aj v procese podľa nariadenia č. 861/2007 oprávnený rozhodnúť inak ako vyhovením žalobe a bol oprávnený aj na vykonanie nenavrhovaných dôkazov, pretože boli nevyhnutné pre také rozhodnutie vo veci, ktoré zabránilo aprobovaniu zjavne neprimeraného použitia zmenky. Nebolo možné ponechať bez povšimnutia, že samotná listina žalobcom predloženej zmenky obsahuje údaje, z ktorých vznikajú závažné pochybnosti o kauzálnom vzťahu zmenky, a teda aj pochybnosti, či predložená zmenka skutočne zaväzuje žalovaného k plneniu na jej základe. Je nepochybné, že zmenka bola vydaná na rad spoločnosti P., o ktorej je z verejného registra (obchodný register) zrejmé, že je poskytovateľom úverov, a že nie je bankou. Súčasne zmenka obsahuje číselný údaj totožný s číslom zmluvy o úvere (prícom

dátum vystavenia zmenky je totožný s dátumom podpisu zmluvy o úvere), ktorá bola súdu prvej inštancie známa z iného konania. Zo samotného obsahu zmenky sa s vysokou pravdepodobnosťou javilo, že zmenka sa týka spotrebiteľského vzťahu (§ 52 Občianskeho zákonníka). S uvedenou sumou znalostí získaných zo samotnej zmenky a obchodného registra je potrebné akceptovať danosť objektívnych významných pochybností súdu o použití zmenky v súlade s právom. Odstránenie týchto pochybností bolo nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Preto bol súd prvej inštancie oprávnený vykonať za účelom odstránenia uvedených pochybností ďalšie dokazovanie, a to aj ex offa. Toto ďalšie dokazovanie však nevykonával na preukázanie tvrdení, ktoré by boli neprípustne odvodzované súdom bez ich pôvodu od účastníkov, ale iba na odstránenie pochybností vyplývajúcich priamo z najvýznamnejšieho dôkazu predloženého žalobcom, teda zo zmenky. Uvedený postup je v súlade so zjednocujúcim stanoviskom č. 93/2015, ktoré vyplynulo zo spoločného zasadnutia občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.10.2015, podľa ktorého v prípade, ak z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou, či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offa povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

10. Súčasne spôsob vykonania dokazovania, zvolený súdom prvej inštancie, zabezpečil stranám možnosť vyjadriť sa k dôkazom a nedošlo pri ňom k odňatiu možnosti konať pred súdom. Oboznámenie strán konania so zámerom súdu vykonať dokazovanie konkrétnym listinným dôkazom a ku konkrétnej skutočnosti, za súčasného zaslania listinného dôkazu stranám a poskytnutia lehoty na vyjadrenie, je ústavne konformný spôsob dokazovania, ako to konštatuje Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze II. ÚS 499/2012 zo dňa 10.07.2013.

11. Popri procesných aspektoch konania je druhý zásadný odvolací dôvod založený na povahe uplatneného nároku ako nároku zo zmenky. Teda špecifického nároku vyžadujúceho na jeho preukázanie v zásade len listinu zmenky. Tu žalobca tvrdí, že svoj nárok dostatočne preukázal platnou zmenkou a poukazuje na nadobudnutie zmenky indosamentom a jeho účinky vylučujúce voči nemu obranu vychádzajúcu z kauzy zmenky. Dokazovanie ďalších skutočností súdom prvej inštancie považuje preto za neprípustné.

12. Z hľadiska skutkového sú pre posúdenie vecnej správnosti výroku napadnutého rozsudku podstatné dve skutkové okolnosti: danosť prevodu zmenky indosamentom a pôvod zmenky v spotrebiteľskom vzťahu. Indosament je tvrdý žalobcom a je zrejмый aj zo zmenky. Čo sa týka pôvodu zmenky v spotrebiteľskom vzťahu, k prípustnosti dokazovania tejto skutočnosti sa odvolací súd vyjadril vyššie. Vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie (najmä na základe zmluvy o úvere z 22.12.2010 a všeobecných podmienok poskytnutia úveru) považuje odvolací súd pôvod zmenky v spotrebiteľskom vzťahu za daný, keď postavenie spoločnosti P., s.r.o. ako dodávateľa, žalovanej ako spotrebiteľa, ako aj vystavenie zmenky za účelom zabezpečenia poskytnutého úveru plne zodpovedá obsahu zmluvy o úvere, a to napriek tomu, že v zmluve o úvere je zaznačená kolónka účelu úveru „na výkon zamestnania“. Z úradnej činnosti sú súdom známe zmluvy uvedeného veriteľa (v počte niekoľkých desiatok) a takmer v každej takejto zmluve uzatváranej v danom období (2009 - 2010) je pri dlžníkovi, ktorý nie je podnikateľ, uvedený účel na výkon povolania alebo zamestnania. Pritom v iných konaniach (najmä v exekučnom konaní) boli mnohé tieto zmluvy už právoplatnými rozhodnutiami súdu označené za zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Preto mal súd dôvodné pochybnosti o skutočnom účele poskytnutia úveru. Keďže pri pochybnostiach o obsahu zmlúv platí výklad pre spotrebiteľa priaznivejší, súd musel dospieť k záveru, že dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol v danom prípade poskytnutý na výkon zamestnania, zaťažuje toho, kto takúto skutočnosť tvrdí. Keďže účel vyznačený v zmluve („na výkon zamestnania“) súdu prvej inštancie preukázaný nebol (napriek tomu, že súd zaslal zmluvu o úvere a ďalšie listiny stranám konania s upozornením, že na ich základe bude skúmať okolnosti kauzy zmenky), súd správne vychádzal z toho, že uvedený úver bol poskytnutý na súkromné účely (teda na iný účel ako na výkon povolania, zamestnania, podnikania). V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na uznesenie Krajského súdu v Trnave z 23.02.2010, sp. zn. 10CoE/5/2010-46 či na rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 4CoE/206/2012 zo dňa 28.06.2013. V prípade pochybností o tom, či ide o spotrebiteľskú zmluvu, má dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ (veriteľ), resp. ten, kto o toto tvrdenie opiera svoju argumentáciu. Existujúce pochybnosti treba odstrániť spôsobom bežným pre dôkazné konanie, čo znamená, že aj nespotebiteľský charakter zmluvy

musí byť preukázaný spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Bezpečným preukázaním nemôže byť - resp. nie je len všeobecný údaj o uzavretí zmluvy (poskytnutí úveru) na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aké je povolanie dlžníka a aký konkrétny súvis s takýmto povolaním, či predmetom činnosti dlžníka má uzavretie príslušnej zmluvy.

13. Medzi spoločnosťou P., s.r.o. a žalovanou teda došlo - ako súčasť spotrebiteľského vzťahu - k dohode o vystavení zmenky a o jej vyplnení (bod 13 všeobecných podmienok poskytnutia úveru), ktorá dala vzniknúť zmenke - zmenková zmluva a z povahy účastníkov ako dodávateľa a spotrebiteľa je aj táto zmenková zmluva zmluvou spotrebiteľskou (§ 52 Občianskeho zákonníka). Na jej posúdenie je preto nevyhnutné aplikovať § 52 ods. 2 a § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu vystavenia zmenky.

14. Podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení ku dňu vystavenia zmenky, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia, upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

15. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení ku dňu vystavenia zmenky, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“).

16. Východiská právneho postavenia spotrebiteľa, principiálne zakotvené v citovaných ustanoveniach, vylučujú, aby bolo právne postavenie spotrebiteľa oslabované. K oslabovaniu práv spotrebiteľa nesmie dôjsť nepoužitím právneho predpisu, ktorý je spotrebiteľovi na prospech (citovaný § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ale ani zmluvným vytvorením nerovnováhy v neprospech spotrebiteľa (citovaný § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Zákonné i zmluvné inštitúty, ktoré v iných právnych vzťahoch majú za následok dovolené oslabenie právneho postavenia jednej zmluvnej strany, sú tak v spotrebiteľskej zmluve neprípustné, pokiaľ sú na ťarchu spotrebiteľa. Niet pochyb, že indosament zmenky je práve takým inštitútom, ktorý má účinky významného oslabenia jednej strany zmenkovej zmluvy - pri vlastnej zmenke v zásade oslabenie postavenia zmenkového dlžníka (čl. I § 17 zákona zmenkového a šekového; ďalej „ZZŠ“). Na tejto okolnosti napokon podstatnou mierou stavia svoje stanovisko žalobca, keď tvrdí, že práve indosament, na základe ktorého zmenku nadobudol, nedovoľuje, aby boli zohľadnené okolnosti vzniku zmenky.

17. Podľa čl. I § 11 ods. 1 ZZŠ, každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom (rubopisom).

18. Podľa čl. I § 11 ods. 2 ZZŠ, ak pojal vystaviteľ do zmenky slová „nie na rad“ alebo inú doložku rovnakého významu, možno previesť zmenku len vo forme a s účinkami obyčajného postúpenia (cesie).

19. Podľa čl. I § 17 ZZŠ, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

20. Z citovaných ustanovení čl. I § 11 ZZŠ vyplýva, že zo zákona je každá zmenka prevoditeľná indosamentom, pokiaľ v nej výslovne nie je uvedený text „nie na rad“. Teda aj keď účastníci pri uzatváraní dohody o použití zmenky - zmenkovej zmluvy, prevoditeľnosť zmenky indosamentom nedohodnú, nastáva zo zákona. V zmysle citovaných ustanovení čl. I § 17 ZZŠ má potom indosament zmenky tie účinky, že žalovaný zo zmenky, v tomto prípade spotrebiteľ, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Indosamentom zmenky sa tak spotrebiteľ ako zmenkový dlžník dostáva do situácie, že sa nemôže dovolávať zákonnej ochrany svojich práv ako slabšej zmluvnej strany v spotrebiteľskom vzťahu (napríklad poukazom na neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľskej zmluve, ktoré sa mohli premietnuť do zmenkovej sumy a podobne), ibaže by preukázal, že majiteľ zmenky pri jej nadobúdaní konal vedome na jeho škodu, čo môže byť veľmi ťažké. Zákon však súčasne umožňuje, aby účastníci v zmenkovej zmluve prevoditeľnosť zmenky indosamentom vylúčili (čl. I § 11 ods. 2 ZZŠ), čo by malo za následok, že spotrebiteľ

ako zmenkový dlžník bude mať v prípade prevodu zmenky zachované námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom zmenky. Ustanovenie čl. I § 11 ods. 2 ZZŠ umožňujúce vylúčiť prevoditeľnosť indosamentom tak predstavuje práve také ustanovenie, ktoré je na prospech spotrebiteľa a v zmysle § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa preto v prípade zmenky, vychádzajúcej zo spotrebiteľského vzťahu a vystavenej spotrebiteľom, musí ako spotrebiteľovi prospešnejšie použiť vždy. Porušenie tohto zákonného príkazu zakladá rozpor zmenkovej zmluvy so zákonom, a tým jej neplatnosť podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Nevylúčenie prevoditeľnosti zmenky, ktorá sa týka spotrebiteľského vzťahu, a z ktorej je zmenkovým dlžníkom spotrebiteľ, indosamentom podľa čl. I § 11 ods. 2 ZZŠ je porušením povinnosti použiť v spotrebiteľskom vzťahu vždy takú právnu úpravu, ktorá je na prospech spotrebiteľa (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka), čo zakladá neplatnosť zmenkovej zmluvy (kauzy zmenky) podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor so zákonom. Princiálne rovnaký právny záver vyplýva aj z rozsudku Vrchného soudu v Prahe, sp. zn. 9 Cmo 122/2013 zo dňa 29.04.2013 (Právní rozhledy 13-14/2013, str. 508, tiež www.beck-online.cz), na závery ktorého odkazuje aj Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze, sp. zn. IV. ÚS 457/2010 zo dňa 18.07.2013, v ktorom sa zaoberal problematikou indosovaných zmeniek v spotrebiteľských vzťahoch. Pre zamietavé rozhodnutie o uplatnenom nároku žalobcu tak nebolo potrebné zaoberať sa otázkami parametrov úveru, ktorý predložená zmenka zabezpečovala, ani otázkou súladu sumy uplatnenej zo zmenky s limitmi podľa zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Uplatnený nárok nemožno priznať už preto, že vychádza zo zmenky vystavenej spotrebiteľom bez toho, aby bola pri dohode o použití zmenky, teda pri uzatváraní zmenkovej zmluvy, vylúčená prevoditeľnosť tejto zmenky indosamentom. Rozhodne sa nejedná o vylúčenie použitia zmenky v spotrebiteľskom vzťahu, ako na to poukazuje žalobca, argumentujúc výslovnou úpravou jej použitia v zákone o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. Tu prijaté závery iba zohľadňujú, že na špecifické postavenie spotrebiteľa je potrebné prihliadať v akomkoľvek právnom vzťahu.

21. Napriek tomu, že na potvrdenie napadnutého rozsudku postačuje to, čo je uvedené vyššie, odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že sa stotožňuje so závermi súdu prvej inštancie v tom, že právo na vyplnenie blankozmenky nemohlo vzniknúť z dôvodu, že dohoda o vyplnení zmenky (ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktorých obsah a ani konkrétne znenie nebolo so spotrebiteľom individuálne dohodnuté) je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a z toho dôvodu je neplatná. Hoci použitie zmenky ako uhradzovacieho, aj ako zabezpečovacieho prostriedku v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi bolo zákonom o spotrebiteľských úveroch zakázané až s účinnosťou od 01.01.2011, to neznamená, že v spotrebiteľských zmluvách, uzatvorených pred týmto dátumom, nemožno konkrétne zmluvné ustanovenie o použití zmenky vyhlásiť za neprijateľnú zmluvnú podmienku. V danom prípade správne považoval súd prvej inštancie dojednanie dohody o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka, pretože ide o podmienku, ktorá za nesplnenie záväzku pripúšťa možnosť veriteľa domáhať sa od spotrebiteľa zaplata nepriemerane vysokej sumy (úrok 0,25 % denne) ako sankciu spojenú s nesplnením záväzku. Aj keď žalobca žalobou uplatňoval nižší úrok, kontrola neprijateľnosti zmluvných podmienok je abstraktná, preto postačuje, že zmluvná podmienka je spôsobilá nepriemerane znevýhodniť spotrebiteľa, aj keď si prípadne dodávateľ, resp. jeho právny nástupca uplatňuje nárok vyplývajúci z tejto zmluvnej podmienky v rozsahu, ktorý by prípadne (ak by bol takto formulovaný priamo v zmluvnej podmienke) nebol považovaný za nepriemerane znevýhodňujúci spotrebiteľa. Takisto sa jedná o neprijateľnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. l) a písm. o) Občianskeho zákonníka, pretože dodávateľ tým, že si vyhradil vyplňacie právo zmenky, umožňujúcej indosament, preniesol povinnosť niesť dôkazné bremeno na spotrebiteľa (napr. v súvislosti s čl. I § 10, § 17 ZZŠ, ako je uvedené vyššie) a súčasne si sám vyhradil oprávnenie vykladať zmluvu a rozhodnúť, aká je výška jeho nárokov voči dlžníkovi. Na rozdiel od situácie, ktorú predvída ustanovenie čl. I § 10 ZZŠ (vyplnenie zmenky v rozpore s tým, čo bolo dojednané) v danom prípade je celá dohoda o vyplňacom práve zmenky neplatná, čo má taký istý právny dôsledok, ako keby nebolo dojednané vôbec nič. Za takýchto okolností vôbec nevzniklo pôvodnému remitentovi právo na vyplnenie zmenky, a teda blankozmenka sa vôbec nestala zmenkou a pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, preto ich ani nemohol indosamentom previesť (čl. I § 14 ods. 1 ZZŠ) na žalobcu.

22. Napokon odvolací súd dodáva, že žalobca pri tisícoch indosovaných zmeniek si musel byť vedomý, že ide o zmenkových dlžníkov ako spotrebiteľov, na ktorých dopadá osobitná ochrana (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka), keďže zmenky indosované na žalobcu majú priamy odkaz na úverové zmluvy (v tejto konkrétnej veci išlo len o číselný údaj v rohu zmenky, odvolaciemu súdu je však známe, že mnohé

zmenky mali tento číselný údaj výslovne označený ako „číslo zmluvy“ a nemožno nevidieť aj osobné prepojenie cez rovnakého právneho zástupcu, preto žalobcovi postačovalo vynaložiť minimálne úsilie, aby zistil spotrebiteľskú povahu zmluvy o úvere a jej zabezpečenie zmenkou. Je tak možné konštatovať, že žalobca konal vedome na škodu žalovanej. Preto ani striktné zmenkové právo (čl. I § 17 ZZŠ) nepredstavuje prekážku, aby sa zohľadnil skutočný hospodársky cieľ právneho vzťahu zabezpečeného zmenkou (spotrebiteľská úverová zmluva).

23. Na základe týchto záverov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.

24. V odvolacom konaní mala plný úspech žalovaná, ktorá však bola v odvolacom konaní nečinná, teda jej žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli, preto odvolací súd žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

25. Toto rozhodnutie bolo senátom krajského súdu prijaté jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).